Region Stockholm

REGIONFULLMÄKTIGE 2021-05-04

Vänsterpartiet

Ärende nr 25
RS 2020-0384

Protokollsanteckning angående Utvärdering av Region Stockholms hantering av det nya coronaviruset (förslag 2021:29)

KPMG har lämnat en rapport på dryga 600 sidor kring Coronahanteringen i Region Stockholm under 2020. Rapporten presenterades på ett Regionstyrelsemöte utan att någon av ledamöterna fått ta del av den innan. Enbart ordinarie ledamöter fick ta del av hela innehållet, då delar var sekretessbelagda och inte ens fick läsas av styrelsens ersättare. I efterhand anordnades en timmeslång frågestund för regionstyrelsens ledamöter.

När en oberoende rapport kring hanteringen av Coronapandemin initierades var Vänsterpartiet kritiska till upplägget. Vi ansåg att det var omöjligt att göra en fullständig rapport utan att ta med de ingångsvärden som fanns i sjukvården. Till dessa hör att flera akutsjukhus varit i stabsläge redan innan pandemin och ett sjukvårdsuppror hade startats som protest mot nedskärningarna och arbetsförhållandena i vården. Detta tillsammans med att lagerhållning av skyddsmaterial och mediciner hade avvecklats gjorde att regionen stod dåligt rustad inför en pandemi. Hade dessa ingångsvärden tagits med i rapporten kanske också rekommendationerna hade blivit att släppa besparingskraven på sjukhusen, men nu ligger de fast, trots en gigantisk vårdskuld som uppkommit under pandemin på grund av uppskjuten vård. Utöver detta tillkommer den arbetsmiljöskuld som redan innan pandemin fanns gentemot personalen.

Rapporten bygger på samtal med olika personer på olika nivåer inom regionens egna verksamheter. Det gör att den ger en ensidig bild av såväl händelseförlopp som vilka rekommendationer som borde ges. Rapporten uttalar till exempel att det funnits ett gott samarbete med kommunerna kring de äldre på SÄBO. Detta har skett genom s k klusterorganisationer. Rapporten hänvisar till intervjuer med ”kommuner” samtidigt som man tidigare uttalat att man bara pratat med personer inom Region Stockholm. Detta är därför svårt att dra några slutsatser kring. Media och IVO har visat på brister i hanteringen kring de äldre i och med Coronapandemin. Rapporten lyfter också kritik mot det vägledningsdokument som menade att äldre inte skulle till sjukhus utan vara kvar på äldreboendet. Däremot framgår inga specifika rekommendationer utifrån detta. Det är bevisat att läkarinsatser på särskilda boenden inte fungerat som de ska och att äldre inte fått träffat läkare i den utsträckning de borde ha fått göra det. Det är regionen som ansvarar för läkarinsatser i särskilt boende. Enligt rapporten

framgår det att digitala läkarbesök har fungerat på de boenden där läkaren varit känd för patienterna redan innan pandemin, medan det däremot har fungerat dåligt på de boenden där de äldre aldrig träffat läkaren fysiskt. Detta borde lyftas fram som en lärdom som bör tas med även till andra former av digitala kontakter inom vården när nu digitaliseringen går snabbt och det även finns incitament för vårdgivare att gå över till digital vård för ekonomisk vinning. Det är också viktigt att ta hänsyn till att människors vana med digitala verktyg minskar med ökande ålder och att användandet av de digitala verktygen måste anpassas efter målgrupper. Rapporten rekommenderar dock att regionen tillsammans med kommunerna ser över läkarmedverkan på de särskilda boendena för att säkerställa att adekvat vård ges. Vänsterpartiet har tidigare lyft att avtal bör sägas upp med vårdgivare som inte skött sina uppdrag med Läkarinsatser i särskilda boenden på ett tillfredsställande sätt under pandemin.

Det är, enligt oss, mycket märkligt att rapporten i delen kring samverkan med kommunerna, inte nämner Norrtäljemodellen, där det redan finns en integrerad samverkan mellan sjukvård och omsorg och där smittspridningen varit betydligt lägre såväl bland befolkningen som på äldreboenden. Det gemensamt ägda bolaget Tiohundra AB fick tidigt ett samordningsansvar och bistod med såväl skyddsutrustning som utbildning till personalen på äldreboenden, oavsett driftsform. Av rapporten framgår att det rådde olika syn och tillgång på skyddsutrustning, vilket i sig orsakade oro hos både anställda, boende och deras släktingar.

Rapporten har inte heller tagit del av avtal som finns med privata vårdgivare eller entreprenörer i kollektivtrafiken i regionen, vilket gör att man inte heller kan rekommendera förändringar i avtalen. Det hade varit naturligt att undersöka hur avtalen hade kunnat skrivas om för att på ett bättre sätt kunna utnyttja privat vårdpersonal till den akuta vården under pandemin. Det är Vänsterpartiets uppfattning att regionen varit allt för veka i sina vädjanden till den privata vården att ställa upp med personal under pandemin. Regionen borde kunna kräva av de företag som har avtal med regionen, att de skjuter upp icke akut vård och tillhandahåller personal och resurser för att hantera en krissituation. Det hade också varit intressant att veta hur avtal med entreprenörer i kollektivtrafiken hade kunnat underlätta omstyrning av trafiken för att undvika trängsel för de som varit tvungna att resa.

I rapporten framgår att det fanns ett team på Arlanda för att möta upp och bedöma passagerare från främst Kina, Iran och Italien redan den 15 februari 2020, d v s två veckor före sportlovet. När vi ställde en fråga kring detta på frågestunden kunde utredarna inte svara. Det förekom under våren 2020 en utbredd debatt i media om varför det inte fanns några kontroller av människor som kom från andra länder, t ex på Arlanda. Den debatten kom igång efter sportlovet och känns märklig om det redan fanns ett team på Arlanda som specifikt bedömde personer från dessa länder. Inte förrän efter sommaren 2020 rapporterade media om att ett team från regionen fanns på plats på Arlanda.

Det är många saker i rapporten som antagligen inte känns igen av allmänheten. Att det skulle ha gått fort att få till en bred testkapacitet är en av dem. I utvecklings- och innovationsutskottet berättades det i början av april 2020 att 40 000 tester i veckan skulle kunna utföras fr o m den 6 april 2020. I rapporten skrivs det om att testkapaciteten veckan före jul var ”uppe i samma nivå som under influensasäsongen 2018.” Detta är en märklig mening på många sätt. Testades människor brett för influensa 2018 eller vad menar man? På vilket sätt är detta att skala upp testkapaciteten snabbt? Veckan före jul hade vi ju levt med pandemin i tio månader. Många andra regioner och länder kom mycket snabbare igång med bred testning. Vänsterpartiet och

övrig opposition lyfte frågan om hur testningen skulle kunna komma igång snabbare och i bredare skala flera gånger under våren 2020, men fick bara till svar att det var på gång.

Vad vi också fick veta var att testningen var en generalrepetition inför vaccineringen. Detta gjorde oss aldrig tryggare. I rapporten borde en gedigen planering för hur vaccineringen skulle gå till och hur man skulle arbeta för att prioriterade grupper skulle få sitt vaccin först ha funnits med. En sådan planering borde ha varit i full gång under 2020.

En av de stora bristerna kring testning och vaccinering har varit hur information har gått ut till regionens invånare. Detta tydligen till trots att regionen anlitat konsulter för att identifiera målgrupper och ta fram lämplig information. Detta visar både på en brist att kompetensen inte finns inom regionen och att konsulter som inte klarar informationsuppdragen anlitas för invånarnas skattepengar. Detta borde leda till skarpa rekommendationer till regionen. Av regionens talespersoner kring Corona har enbart en fjärdedel varit ansvariga politiker. Detta borde också ha uppmärksammats som olämpligt av rapporten då politikerna är de som är ytterst ansvariga för det kaos som många har upplevt under 2020.

Rapporten beskriver 1177s roll och arbete under 2020. Under våren var det många som ringde 1177 och väntetiderna blev längre. Ett beslut togs då att Medhelp kunde anlita ett företag för att hjälpa till att svara i telefonen och detta företag blev, utan att andra fick anmäla intresse, Kry. Samtidigt etablerar sig Kry fysiskt i Regionen och inte långt efter kommer uppgifter om att Medhelp vill sälja verksamheten till Kry. Det som har skett här borde noggrannare granskas och skärpta rekommendationer kring hur företag får uppdrag som regionen anlitar borde ha angivits. Förutom att 1177 fick hjälp att svara på inkommande samtal från ett nätläkarbolag, gjordes även avsteg från avtalet (så här har tydligen rapporten tagit del av avtal), som gjorde att 1177 kunde hänvisa till vårdgivare som inte hade avtal med Region Stockholm, däribland t ex nätläkare. Rapporten beskriver det som att ”detta är något som fortsatt bör användas och förbättras”. Ett ganska politiskt ställningstagande kan tyckas.

När det kommer till trafiken ansåg Trafikförvaltningen att det var för dyrt att flytta blipstationerna till bakdörrarna för att skydda chaufförerna mot smitta. Istället gav man möjlighet för chaufförerna att släppa på passagerare genom bakdörrarna utan att betala om behov fanns. När personal inom kollektivtrafiken ändå blev sjuka, svarade Trafikförvaltningen med att dra ner på antalet turer i kollektivtrafiken som ytterligare ökade trängseln för de som behövde åka. Här hamnade regionen i utdragna processer kring vem som skulle besluta om de anställdas arbetsmiljö. Entreprenörerna prioriterade affärsmässighet i verksamheten och nedprioriterade samhällsnyttan. Avtal med flera olika entreprenörer har försvårat omstyrning av trafiken till där behoven är som störst.

Kommunikationsbristerna har även drabbat kollektivtrafiken. Det har inte gått att få till ett enkelt informationssystem så att passagerare kunnat ta del av om det är trångt på vissa turer, så att de kunnat välja andra turer. I stället har människor uppmanats att undvika kollektivtrafiken. Enligt rapporten kan detta bland annat ha lett till att människor uteblivit från livsviktig cancerscreening. Vänsterpartiet har flera gånger lyft behovet av att tydliggöra hur de som behöver förflytta sig med kollektivtrafiken ska kunna göra detta på ett säkert sätt.